

19 Cuntais Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

- 19.1** Ceanglaítear le hAlt 12 den Acht um Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta, 1990 (Acht 1990) (arna leasú) ar Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (GBCN) cuntais a choinneáil ar gach airgead a fhaigheann sí nó a chaitheann sí san fhoirm a cheadaigh an tAire Airgeadais (an tAire), agus iad a chur faoi bhráid an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste lena n-iniúchadh. Tar éis an t-iniúchadh a bheith críochnaithe, ní mór do GBCN na cuntais agus na tuarascálacha iniúchta gaolmhara a chur faoi bhráid an Aire, agus caithfidh sé, ina dhiaidh sin, iad a chur faoi bhráid Thithe an Oireachtais.
- 19.2** Ina theannta sin, ceanglaítear le halt 12 d'Acht 1990 ar an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste tuairisciú do Dháil Éireann maidir le cruinneas na suimeanna a luann GBCN ina cuntais gabh bliain. Is í seo an tuarascáil don bhliain 2018 faoin alt sin d'Acht 1990.

Cuntais GBCN 2018

- 19.3** Seo a leanas na cuntais a ndearnadh iniúchadh orthu de bhun alt 12 d'Acht 1990 (arna leasú)
- Fiachas náisiúnta na hÉireann
  - Cuntas riaracháin GBCN
  - Ráitis airgeadais an Chiste um Banc Taisce an Phoist
  - Ráitis airgeadais na Gníomhaireachta um Éilimh ar an Stát
  - Ráitis airgeadais Chiste Infheistíochta Straitéisí na hÉireann (CISÉ)
  - Ciste eascró Apple na hÉireann.¹
- 19.4** Ar leith air sin, ullmhaíonn an GBCN ráitis airgeadais Chiste na gCuntas Díomhaoin (faoin Acht um Chuntais Dhíomhaoine 2001) agus an Chiste Carbóin (faoin Acht um an gCiste Carbóin 2007). Foilsíonn an GBCN iad mar aon leis na cuntais eile (alt 12) a fhoilsíonn sé.
- 19.5** Táthar tar éis iniúchadh a dhéanamh ar na cuntais don bhliain 2018. Eisíodh mo chuid tuarascálacha ar na hiniúchtaí ar an 16 Bealtaine 2019.

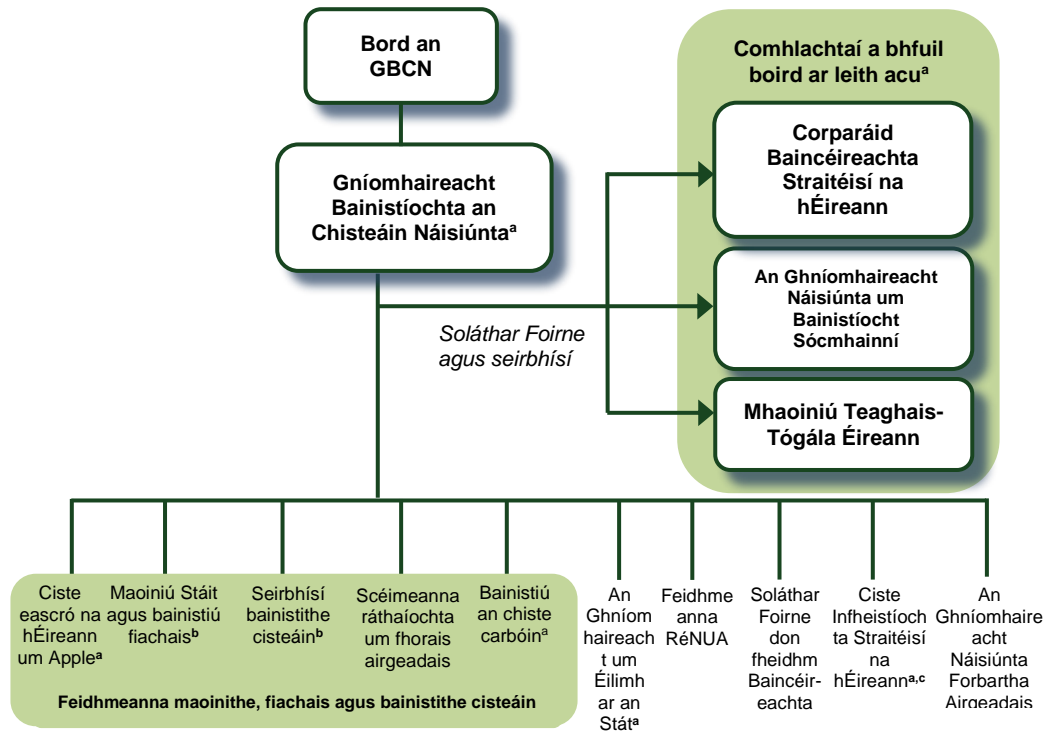
¹ Féach Caibidil 20 Ciste eascró Apple na hÉireann le haghaidh sonraí maidir le bunú an chiste, agus maidir leis an modh cuntasáíochta a ghlactar chuige.

Struchtúr, costais agus soláthar foirne na gníomhaireachta

- 19.6** Cuireadh GBCN ar bun sa bhliain 1990. Tá sé forbartha ina eagraíocht chasta ó shin i leith, a bhfuil go leor feidhmeanna aige a bhfuil i bhfad níos mó i gceist leo ná an croíról bunaidh a bhí aige le fiachas náisiúnta na hÉireann a bhainistiú. Tá struchtúr an GBCN leagtha amach i Fíor 19.1.
- 19.7** Sannann GBCN baill foirne don Ghníomhaireacht Náisiúnta um Bainistíocht Sócmhainní (GNBS), do Chorporáid Baincéireachta Straitéisí na hÉireann (CBSÉ) agus do Mhaoiniú Teaghais-Tógála Éireann, agus cuireann sé seirbhísí agus córais ghnó agus tacaíochta ar fáil dóibh uile ar bhonn forchúiteamh costas chomh maith. Tá na costais seo leagtha amach i Fíor 19.2.¹ Tá a mbord féin ag na heintitis uile agus tá siad freagrach go leithleach do Dháil Éireann.
- 19.8** Bunaíodh Mhaoiniú Teaghais-Tógála Éireann (MTTÉ) faoin Acht um Maoiniú Teaghais-Tógála Éireann, 2018 chun forbraíochtaí cónaithe a mhaoiniú in Éirinn. Is eintiteas tráchtála é an MTTÉ atá faoi úinéireacht iomlán an Aire Airgeadais. In 2019, faoi threoir an Aire Airgeadais, rinne CISÉ comhaontú saoráide iasachta le Maoiniú Teaghais-Tógála (Iasachtaí) Éireann DAC, fochuideachta de chuid MTTÉ, agus chuir sí saoráid iasachta €730 milliún ar fáil faoi théarmaí an chomhaontaithe.
- 19.9** Ag deireadh 2018, b'ionann líon foirne an GBCN agus 786, ar bhonn coibhéise lánaimseartha. Tá sannachán na mball foirne do na feidhmeanna agus na gníomhaíochtaí éagsúla ag deireadh na bliana 2015 agus 2018 leagtha amach i Fíor 19.3.

¹ Níor ghearradh aon chostais ar MTTÉ in 2018.

Fíor 19.1 Feidhmeanna Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

Foinse: Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

- Nótaí:
- a Ullmhaítear ráitis airgeadais ar leith le haghaidh ghníomhaíochtaí gach aon cheann de na feidhmeanna / eintitis seo.
  - b I gcás maoinithe Stáit, bainistithe fiachais agus seirbhísí bainistithe cisteáin, ullmhaítear ráitis airgeadais ar leith do Chiste na gCuntas Díomhaoin, don Chiste um Banc Taisce an Phoist agus don fhiachas náisiúnta.
  - c Ghlac Ciste Infheistíochta Straitéisí na hÉireann (CISÉ) ceannas shócmhainní agus dlíteanais an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean (CNP) ar láimh in 2014. Leanfar ar aghaidh le hullmhúchán na ráiteas airgeadais don CNP go dtí go mbeidh gach sócmhainn dá bhfuil fágtha aistrithe go dleathach chuig CISÉ. Amhail an 31 Nollaig 2018, bhí sócmhainní eachtracha arna luacháil ar €50,000 (2017: €95,000) fós sa CNP.

Fíor 19.2 Costas na n-oibríochtaí, 2015 go 2018^a

	2015	2016	2017	2018
	€m	€m	€m	€m
Aonaid Ghnó GBCN				
Maoiniú agus bainistiú fiachais	10.1	11.5	12.5	12.3
Ciste Infheistíochta Straitéisí na hÉireann	8.7	10.4	12.5	14.5
An Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát	15.7	19.4	20.8	25.0
RÉNUA	6.2	5.3	5.4	6.1
An tAonad Baincéireachta (Aonad Comhairleach Scairshealbhaithe agus Maoinithe na Roinne Airgeadais)	2.4	2.8	4.3	3.8
An Ghníomhaireacht Náisiúnta Forbartha Airgeadais	9.1	9.5	10.1	11.3
Comhlachtaí tacaíthe				
An Ghníomhaireacht Náisiúnta um Bainistíocht Sócmhainní	53.5	46.7	38.1	40.8
Corparáid Baincéireachta Straitéisí na hÉireann	3.6	4.2	5.2	5.9
Iomlán na n-íocaíochtaí	109.3	109.8	108.9	119.7

Foinse: Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

Note: a Níor cuireadh costais na n-oibríochtaí i leith na n-aonad gnó go léir de chuid an GBCN roimh 2015.

Fíor 19.3 Dáileadh foirne an GBCN ag deireadh na bliana, 2015 go dtí 2018^a

	2015	2016	2017	2018
Aonaid Ghnó GBCN				
Maoiniú agus bainistiú fiachais	21	20	24	24
Ciste Infheistíochta Straitéisí na hÉireann	36	41	44	42
An Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát	109	128	138	148
RÉNUA	19	19	21	26
An tAonad Baincéireachta (Aonad Comhairleach Scairshealbhaithe agus Airgeadais, An Roinn Airgeadais)	12	13	11	11
An Ghníomhaireacht Náisiúnta Forbartha Airgeadais	60	61	67	63
Feidhmeanna corparáideacha GBCN				
Airgeadas, teicneolaíocht agus oibríochtaí	121	125	138	138
Gnóthaí dlí & um chomhlíonadh, AD agus iniúchadh inmheánach	33	35	41	46
Riosca	18	20	20	21
Eile	2	2	4	9
Comhlachtaí tacaíthe				
An Ghníomhaireacht Náisiúnta um Bainistíocht Sócmhainní	341	302	264	236
Corparáid Baincéireachta Straitéisí na hÉireann	9	16	18	17
Mhaoiniú Teaghais-Tógála Éireann	—	—	—	5
Iomlán	781	782	790	786

Foinse: Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

Nóta: a Tá na huimhreacha don bhliain 2018 bunaithe ar choibhéis lánaimseartha. Tá na huimhreacha le haghaidh na mblianta roimhe seo bunaithe ar líon na ndaoine.

Aistriú oifig GBCN chuig Cé an Phoirt Thuaidh

- 19.10** I mí na Bealtaine 2018, rinne an Ghníomhaireacht léasanna le haghaidh na cóiríochta oifige ag Duga an Chisteáin, Cé an Phoirt Thuaidh, Baile Átha Cliath 1, go dtí Bealtaine 2033. Tugadh an t-aistriú foirne go dtí Duga an Chisteáin chun críche i mí Lúnasa 2019.
- 19.11** Mairfidh comhaontuithe na léasanna atá ag GBCN lena chuid oifigí ag Foirgneamh an Stáitchiste, Sráid na Canálach Móire, Baile Átha Cliath 2, suas go dtí 2025 agus 2026. Tá comhairleoir maoinne seachtrach fostaithe ag an nGníomhaireacht maidir le fo-ligeán, diúscairt nó sannachán léasanna atá ann cheana maidir leis an gcóiríocht oifige ag Foirgneamh an Chisteáin.

Oibríochtaí in 2018

Maoiniú, fiachas agus bainistiú cisteáin

- 19.12** Faigheann GBCN iasachtaí thar ceann an Stáitchiste agus déanann fiachas náisiúnta na hÉireann a bhainistiú.¹
- 19.13** Comhlíonann GBCN roinnt feidhmeanna bainistithe fiachais agus cisteáin eile, lena n-áirítear
- oibríochtaí cisteáin do GNBS, CISÉ, CBSÉ agus do Chorparáid na hÉireann um Réiteach Banc Teoranta (faoi leachtú speisialta) (CÉRB)
  - seirbhís chisteáin lárnach a chur ar fáil do chomhlachtaí Stáit agus d'údaráis áitiúla araon
  - sócmhainní Chiste na gCuntas Díomhaoin agus an Chiste um Banc Taisce an Phoist a bhainistiú.
  - maoirseacht a dheánadh ar infheistíocht agus ar bhainistíocht Chiste eascró Apple na hÉireann thar ceann an Aire Airgeadais.
- 19.14** I mí Dheireadh Fómhair 2018, le linn an tríú sindeacáitiú bannaí dó le linn na bliana, d'eisigh GBCN an chéad Bhanna Glas ceannasach ar eisíodh riamh in Éirinn, tar éis beagnach dhá bhliain de a bheith á phleanáil. Bailíodh cistí de €3 billiún ar thoradh de 1.399%. Beart ab ea seo a rinne GBCN chun a bhonn infheisteoirí a éagsúlú tuilleadh, rud a chuir ar a chumas teacht ar chatagóir nua infheisteoirí ar féidir leo iasacht a thabhairt d'Éirinn.

Scéimeanna ráthaíochta um fhorais airgeadais

- 19.15** Bhí dliteanas incháilithe áirithe atá in institiúidí airgeadais, lena n-áirítear taiscí agus urrúis fiachais suas le cúig bliana in aibíocht, faoi ráthaíocht ag an Aire Airgeadais (an tAire) faoin Scéim um Fhorais Chreidmheasa (Ráthaíocht Dlíteanas Incháilithe), 2009 (an scéim). Rinne an tAire GBCN a shannadh mar oibrítheoir na scéime.²
- 19.16** Ceanglaítear ar gach uile fhoras a bhfuil dliteanas faoi ráthaíocht faoin scéim acu táille a íoc. Is ionann an méid a fuarthas in 2018 agus beagnach €1.06 mhilliún (2017: €12 milliún).³ Is é Oifigeach Cuntasaíochta na Roinne Airgeadais atá freagrach as na táillí a fuarthas.

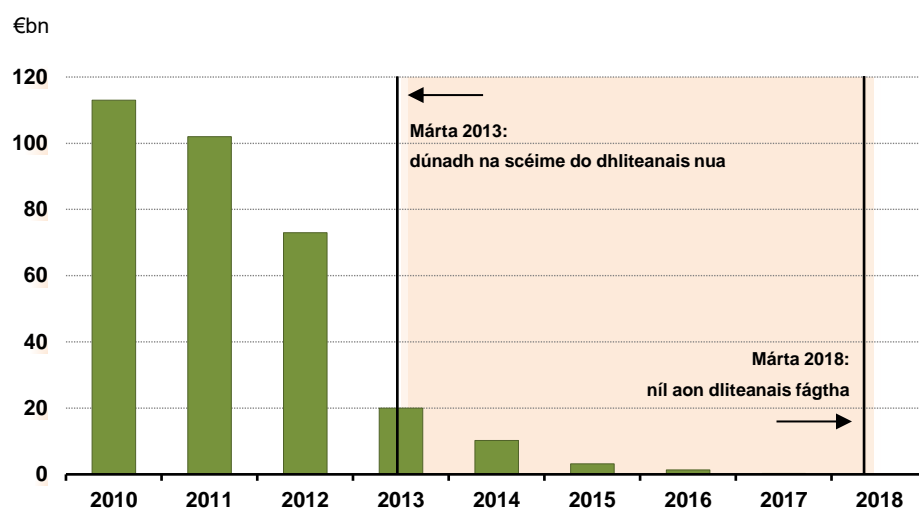
¹ Tá sonraí achoimre faoi struchtúr an fhiachais náisiúnta agus faoi threochtaí i bhfiachas an Rialtais san áireamh i gCaibidil 1, *Toradh Airgeadais an Stáitchiste don 2018*.

² IR Uimh. 490/2009.

³ Tuairiscítear táillí ar bhonn airgid, faightear go ráithiúil i riaráiste iad, agus íoctar isteach i bPríomhchiste an Stáitchiste iad. Is ionann na táillí ar bhonn fabhráithe don bhliain 2018 agus €0.4 milliún (2017: €8 milliún).

- 19.17** Roimh an dáta deiridh le haghaidh na ndliteanas ar fad a bhí fós amuigh faoin scéim, i.e. an 28 Márta 2018, scríobh GBCN chuig gach institiúid a bhí páirteach inti le hiarraidh orthu a dheimhniú dó nach raibh aon cheisteanna fós gan réiteach agus go raibh gach táille chuí íoctha. Tá sé sin deimhnithe ag gach uile institiúid rannpháirteach.
- 19.18** Amhail an 29 Márta 2018, ní raibh aon dliteanas fágtha faoi ráthaíocht faoin scéim, cé is moite de mhiondliteanas iarmharacha a tháinig as leachtú CÉRB (féach ar Fhíor 19.4).

Fíor 19.4 Dlíteanas faoi chumhdach faoin Scéim Ráthaíochta Dlíteanas Incháilithe, ag deireadh na bliana 2010 go dtí 2018

Foinse: An Roinn Airgeadais

- 19.19** Tar éis leachtú CÉRB i mí Feabhra 2013, rinneadh roinnt éileamh faoin scéim ráthaíochta agus, i Márta 2013, rinne an tAire na feidhmeanna breise seo a leanas a tharmligean chuig GBCN¹
- éilimh íocaíochta a dheimhniú i leith gníomhas ráthaíochta a cuireadh i bhfeidhm ar an 29 Samhain 2010 maidir le conarthaí díorthacha áirithe a rinne CÉRB
  - suimeanna a íoc atá dlite faoin ngníomhas ráthaíochta.
- 19.20** Tá éilimh ar luach iomlán de €1,126 milliún curtha isteach le comhleachtaitheoirí speisialta CÉRB. Is éard a chuimsítear leosan ná
- €1,088 milliún éilithe ag GBCN i leith íocaíochtaí le sealbhóirí bannaí agus le taisceoirí. Cuimsíonn an figiúr seo costais €7.2 milliún freisin.²
  - €37.8 milliún arna éileamh ag an Roinn Airgeadais i leith díorthach.²
- 19.21** In 2016 agus 2017, d'íoc comhleachtaitheoirí speisialta CÉRB dhá dhíbhinn dar luach €560 milliún (50% de na creidiúnaithe neamhurráithe go léir ar ceadaíodh leis an leachtú). D'fhógair na leachtaitheoirí speisialta go raibh an íocaíocht díbhinne 50% a bhí fágtha le dul chuig creidiúnaithe neamhurráithe an leachtaithe ar ligeadh isteach iad i mí na Nollag 2018. Fuarthas é seo in íocaíochtaí ar leithligh i mí na Nollag 2018 agus go luath in 2019. Fuair an Státchiste thart ar €341 milliún in 2018 agus €225 milliún breise i mí Feabhra 2019 i ndáil leis na híocaíochtaí seo.³

¹ IR Uimh. 85/2013.

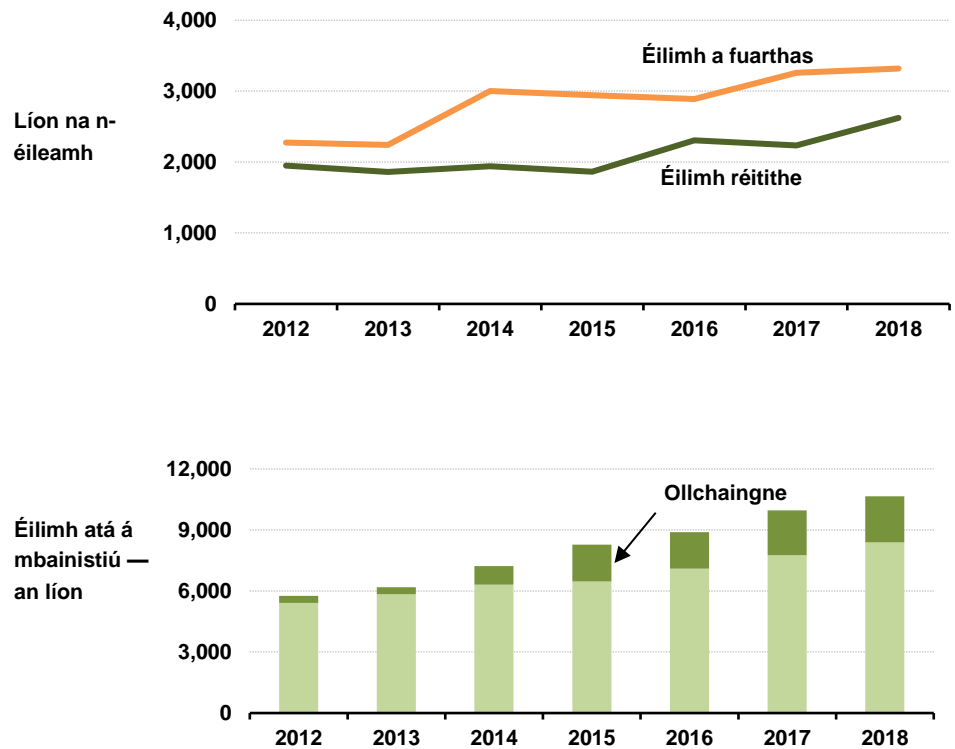
² Bionn ús iníoctha ar shuimeanna a éilítear ó dháta gach éilimh go dtí an dáta a n-íocann na comhleachtaitheoirí speisialta.

³ Féach ar chaibidil 2 *Costas na mbeart cobhsaíochta baincéireachta amhail deireadh 2018*.

An Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát

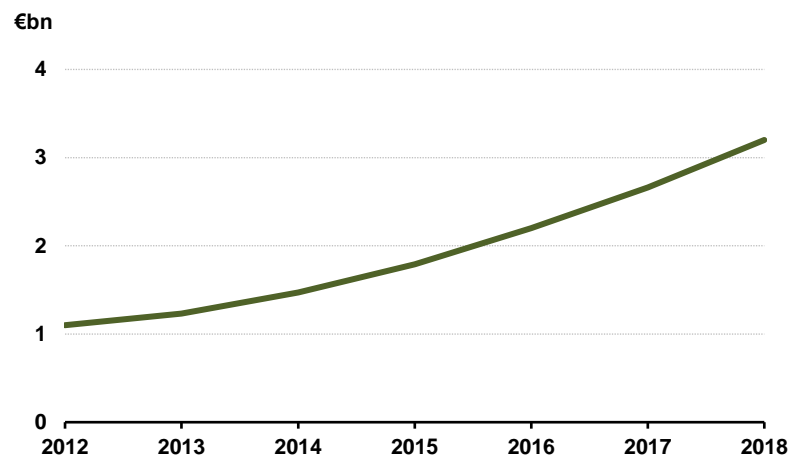
- 19.22** Déanann GBCN éilimh chúitimh díobhála pearsanta, damáiste maoinne agus faillí cliniciúla a bhainistiú thar ceann údaráis tharmligthe áirithe de chuid an Stáit. Ina theannta sin, tá ról bainistithe riosca aige sa chaoi a dtugann sé comhairle agus cúnamh do na húdaráis Stáit sin chun a nochtaithe is a bhíonn siad d'éilimh a íoslaghdú. Déanann sé éilimh chostais tríú páirtí a eascraíonn as binsí fiosrúcháin áirithe a mheas agus a bhainistiú freisin, chomh maith le héilimh ar chostais dlí ó páirtithe ar éirigh leo an dlí a chur ar an Stát i leith caingne gortuithe phearsanta agus caingne eile nár bhain le gortú pearsanta. Agus na feidhmeanna seo á gcomhlíonadh aige, tugtar an Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát (GÉS) ar GBCN. Amhail ar an 31 Nollaig 2018, bhí 146 údarás Stáit faoi chúram an GÉS.
- 19.23** B'ionann dámhachtainí agus costais éilimh ghaolmhara an GÉS in 2018 agus €354.6 milliún (2017: €316.8 milliún) ar an iomlán. Is féidir na costais sin a fháil ar ais ó na húdaráis ábhartha Stáit a bhaineann leas as seirbhísí an GÉS. Ina theannta sin, thabhaigh GBCN €25 milliún (2017: €20.8 milliún) i gcostais riaracháin agus é i mbun a gcuid feidhmeanna mar GÉS a chomhlíonadh. Tá na costais riaracháin sin áirithe i speansais riaracháin GBCN agus gearrtar ar an bPríomh-Chiste iad.
- 19.24** Tá méadú suntasach tagtha ar líon na n-éileamh atá á mbainistiú ó 2012 i leith. Ag deireadh 2018, bhí beagnach 10,658 éileamh á mbainistiú, lena áiríodh 2,267 éileamh a bhain le hollchaingne (idir ghinearálta agus chliniciúil). In 2018, réitíodh 2,623 éileamh, méadú 17% ar an mbliain roimhe sin (féach Fíor 19.5).

Fíor 19.5 Éilimh faighte agus réitithe go bliantúil, agus éilimh á mbainistiú, ag deireadh na bliana, 2012 go 2018

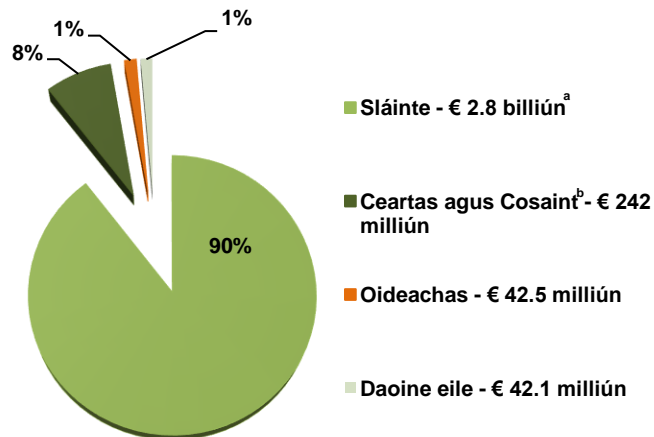
- 19.25** Tá an costas measta le héilimh gan réiteach a shocrú ag méadú go seasta. Tá an dlíteanas ag deireadh 2018 measta ag an GÉS le bheith €3.15 billiún - thart ar thrí oiread an dlíteanais mheasta ag deireadh 2012 (féach Fíor 19.6). Fachtóir buntábhachtach sa mhéadú ar an dlíteanas measta ó 2015 is eationchar an laghdaithe ar an bhfíor-ráta toraidh lena nglactar, síos ó 3% go 1% nó 1.5% de bhun chinneadh na Cúirte Achomhairc.
- 19.26** Bhí comhlachtaí san earnáil sláinte (FSS, Tusla agus an Roinn Sláinte ina measc) taobh thiar de 90% den dlíteanas measta gan réiteach amhail ag deireadh 2018. Bhain dhá earnáil eile (Ceartas agus Cosaint, agus Oideachas) le 9% eile (féach Fíor 19.7).

Fíor 19.6 Costas measta chun éilimh gan réiteach a shocrú, ag deireadh bliana, 2012 go dtí 2018

Foinse: Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

Fíor 19.7 Céatadán na n-éileamh gan réiteach measta do gach earnáil údaráis Stáit, ag deireadh 2018

Foinse: Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

- Nótaí:
- a Cuimsítear leis an earnáil sláinte an FSS, an Roinn Sláinte agus comhlachtaí atá faoina coimírce, agus Tusla chomh maith.
  - b Tá san áireamh faoin earnáil Cheartais agus Chosanta Seirbhís Phríosúin na hÉireann, na Fórsaí Cosanta agus comhlachtaí eile ina theannta sin.

Éilimh ar chostais dlí tríú páirtí

- 19.27** I mí Feabhra 2013, cuireadh aonad costas dlí Stáit ar bun laistigh den GÉS le déileáil le costais tríú páirtí a bhí ag eascairt as Binse Mahon, Binse Moriarty agus Binse Smithwick.¹ In 2015, leag an Rialtas de chúram ar an aonad seo déileáil le gach éileamh tríú páirtí ar chostais dlí i gcoinne údarás tharmlichte Stáit.²
- 19.28** Déanann an GÉS athbhreithniú ar chostais dlí a éilíonn ionadaithe dlí na ngearánaithe. Sa chás nach dtagtar ar chomhaontú maidir leis na suimeanna arna n-éileamh, cuirtear ar aghaidh chuig Máistir Fómhais na hArd-Chúirte iad. In 2018, shocraigh an GÉS 556 éileamh ar chostais dlí. Socraíodh na héilimh, arbh fhiú €90.6 milliún ar an iomlán iad, ar chostas €53.7 milliún (laghdú 41% ar na méideanna a éilíodh). Bhain cuid mhór den choigilt seo le laghduithe móra ar chostais an Bhinse (58%).
- 19.29** Cuireadh tús le Cuid 2 den Acht um Dhliteanas Sibhialta (Leasú) 2017 i mí Dheireadh Fómhair 2018 agus tugadh isteach orduithe íocaíochta tréimhsiúla (PPOanna) mar mhalairt ar chnapshuimeanna a íocadh chun daoine a d'fhulaing díobhálacha tubaisteacha a chúiteamh. Ráthaíonn PPOanna go bhfaighidh íospartaigh dá leithéid íocaíochtaí seasta bliantúla maidir le cóireálacha agus cúram, rud a laghdóidh an imní a bhaineann le híocaíochtaí cnapshuime a d'fhéadfadh rith amach do theaghlach a dtéann gortuithe tubaisteacha i bhfeidhm orthu.

An Ciste Cúitimh Árachais

- 19.30** Leagtar amach na ról ar leith atá ag an GÉS agus ag Banc Ceannais na hÉireann (CBI) i gcás leachtú nó glacadóireacht cuideachta árachais san Acht Árachais (Leasú), 2018. Sa chás go dtarlaíonn amhlaidh, déanfaidh an GÉS iarratas chuig an Ard-Chúirt, thar ceann an leachtaitheora, chun íocaíochtaí ón gCiste Cúitimh Árachais (ICF) a fhaomhadh, nuair a bheidh scrúdú díchill chuí déanta ar na héilimh ábhartha. Nuair a bheidh sé faofa ag an Ard-Chúirt, íocfaidh an CBI an méid sonraithe leis an GÉS lena dháileadh ar na héilitheoirí maidir le cuideachta árachais atá údaraithe i mballstát AE seachas Éire. I gcásanna ina bhfuil an cuideachta árachais údaraithe in Éirinn, íocfaidh an CBI an méid sonraithe leis an leachtaitheoir lena dháileadh ar na héilitheoirí. Rinne an GÉS a chéad iarratas leis an Ard-Chúirt i mí na Samhna 2018, iarratas a bhain le leachtú Setanta Insurance Company, cás inar aontaigh an Chúirt le €20.6 milliún a bheith scaoilte le 1,300 éilitheoir.

An Ciste Carbóin

- 19.31** Bunaíodh an Ciste Carbóin leis an Acht um an gCiste Carbóin 2007 chun creidmheasanna carbóin a cheannach ionas go gcomhlíonfar tiomantais na hÉireann faoi Phrótocal Kyoto - comhaontú idirnáisiúnta um an athrú aeráide. De réir Acht 2007, tá GBCN freagrach as creidmheasanna carbóin a cheannach tríd an gCiste Carbóin, rud a éilítear leis na hoibleagáidí atá ar Éirinn ó thaobh an athraithe aeráide de a chomhlíonadh.
- 19.32** Ní choinnítear na sócmhainní a choinnítear sa Chiste Carbóin chun críocha trádála ach ní mór iad a thuirsciú mar chuid de chomhlíonadh na hÉireann faoi Phrótocal Kyoto agus a hoibleagáidí faoi reachtaíocht an Aontais Eorpaigh.³

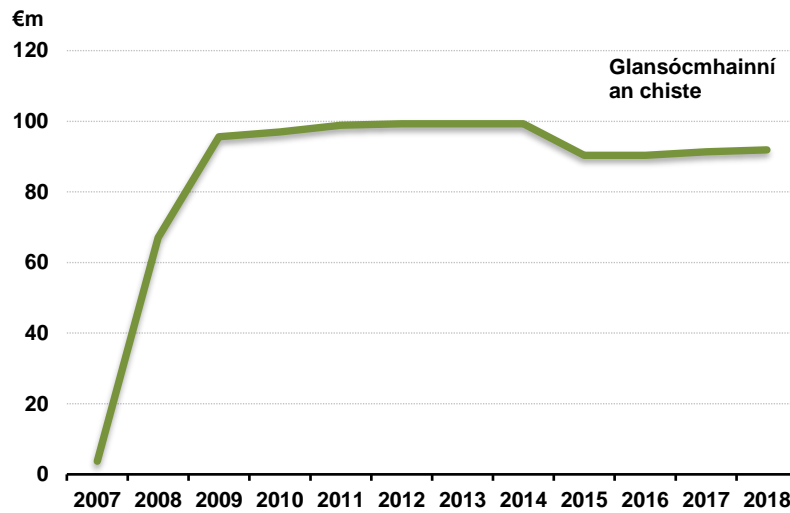
1 Cuireadh bonn reachtúil faoi fheidhm chostas dlí an GÉS leis an Acht um Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (Leasú), 2014 (Acht 2014).

2 I.R. Uimh. 505 de 2015, an tOrdú um GBCN (Tarligeán Éileamh i gcomhair Feidhmeanna Bainistithe Costas), 2015.

3 Féach freisin caibidil 9, *Idirbhearta airgeadais a bhaineann le gás ceaptha teasa*.

- 19.33** In 2009, i bhfianaise an mhoillithe i ngeilleagar na hÉireann agus an meastachán athbhreithnithe a rinneadh ina dhiaidh sin ar an ngá atá ann le hÉirinn creidmheasanna carbóin a cheannach, rinneadh an cinneadh deireadh a chur le ceannachán creidmheasanna. Rinneadh na hidirbhearta cuntasafóichta deiridh i ndáil leis an bPrótacal Kíótó den tréimhse 2008 – 2012 in 2015, agus géilleadh sócmhainní arbh fhiú €9.4 milliún iad chun freastal ar oibleagáid na hÉireann.
- 19.34** Ón tráth a rinneadh an tsocraíocht deiridh in 2015 maidir leis na hoibleagáidí don tréimhse 2008 – 2012, níor ceannaíodh ná níor géilleadh aon sócmhainní. Tugadh na sócmhainní a bhí fágtha sa Chiste Carbóin ar aghaidh chun gealltanais 2020 na hÉireann faoi Phacáiste Comhtháite um Fhuinneamh agus um an Athrú Aeráide 2020 an Aontais Eorpaigh a chomhlíonadh. Ag deireadh 2018, bhí sócmhainní ag an gCiste Carbóin a raibh costas fála €91.8 milliún acu (féach Fíor 19.8).

Fíor 19.8 Luach glan sócmhainní an Chiste Carbóin, 2007 go 2018

Foinse: Ráitis Airgeadais an Chiste Carbóin, 2007 go dtí 2018. Anailís arna déanamh ag Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

- 19.35** I mí na Samhna 2018, chinn an Rialtas go gcuirfear tús le ceannachán lamháltas astaíochtaí gáis cheaptha teasa go gcomhlíonfadh Éire a hoibleagáidí faoin gCinneadh maidir le Comhroinnt Iarrachtaí an AE i leith spriocanna don tréimhse 2013 – 2020. Níor tharla aon cheannacháin go dtí seo.

RÉNUA

- 19.36** Cuireadh bonn reachtúil faoi na feidhmeanna de GBCN a bhaineann leis an Údarás um Gheilleagar Nua agus um Théarnamh (RéNUA) i mí na Nollag 2014, tráth ar cuireadh tús leis na hailt ábhartha d'Acht 2014.¹

- 19.37** I measc na bhfeidhmeanna de chuid RéNUA tá seirbhísí comhairleacha airgeadais agus thráchtála ar réimse saincheisteanna a chur ar fáil d'Aire ábhartha den Rialtas i leith comhlacht ainmnithe atá faoina chúram nó faoina cúram.² Chomh maith leis sin, nuair atá scaireanna nó sócmhainní ag an Aire i gcomhlacht nach bhfuil ainmnithe chun críocha NewERA, nuair atá freagracht ghinearálta air/uirthi as comhlacht, nó nuair atá aon fheidhm aige/aici i ndáil le comhlacht nó le sócmhainn dá leithéid sin, féadann NewERA seirbhísí cosúla a chur ar fáil don Aire sin.

¹ Cuireadh an tÚdarás um Gheilleagar Nua agus um Théarnamh (RéNUA) ar bun ar dtús ar bhonn neamhreachtúil tar éis don Rialtas fógra a dhéanamh i mí Mheán Fómhair 2011.

² Amhail an 31 Nollaig 2018, ba iad na comhlachtaí ainmnithe ná Bord Soláthair an Leictreachais, Ervia, Bord na Móna cpt, Coillte Teoranta, Eirgrid cpt, Uisce Éireann, An Post, agus aon fhochuideachtaí a bhaineann leo uile nó aon chuideachta ina bhfuil leas ag na comhlachtaí ainmnithe sin.

19.38 Chaith GBCN thart ar €6.1 milliún ar ghníomhaíochtaí RéNUA in 2018, rud atá nochta go leithleach i gcuntas riaracháin GBCN. Baineann formhór an chaiteachais sin leis na costais oibriúcháin a thabhaigh GBCN le comhairle airgeadais agus thráchtála a chur ar fáil do na hAíreí cuí, lena n-áirítear 132 aighneacht arna ndéanamh ag comhlachtaí tráchtála Stáit in 2018 le bheith breithnithe ag an Aire. Leis an méid seo, áirítear comhairle a bhain le

- eisiúint bannaí an BSL, saoráidí creidmheasa d'Uisce Éireann, do Ghrúpa EirGrid agus do Ghrúpa na Sionainne, agus saoráid chreidmheasa an Bhainc Eorpaigh Infheistíochta (EIB) do Líonraí Gáis Éireann
- buiséid chaiteachais chaipitil, an tromlach díobhsan ag baint le sócmhainní rialaithe leictreachais, gáis agus uisce
- tionscadail chaiteachais chaipitil shonracha lena n-áirítear tionscadail bhonneagair de chuid Líonraí Gáis Éireann agus Uisce Éireann, tionscadal cúraim sláinte VHI agus tionscadal feirme gaoithe BSL/Bhord na Mona.

Soláthar Foirne d'fheidhmeanna BaincÉireachta

19.39 Tá Aonad BaincÉireachta GBCN ar iasacht ag an Roinn Airgeadais ó mhí Lúnasa 2011 i leith, áit a bhfuil sé anois ina chuid d'Aonad Comhairleach Scairshealbhaite agus Airgeadais na Roinne.¹ Ar ordú an Aire, tá GBCN fós ag íoc chostais an Aonaid BhaincÉireachta, a chuimsíonn costais foirne agus costais áirithe comhairleoirí gairmiúla. Thabhaigh GBCN costais €3.8 milliún in 2018 i ndáil leis an Aonad BaincÉireachta, rud atá nochta go leithleach i gcuntas riaracháin GBCN don bhliain 2018.

Ciste Infheistíochta Straitéisí na hÉireann

19.40 Cuireadh Ciste Infheistíochta Straitéisí na hÉireann (CISÉ) ar bun i mí na Nollag 2014 de bhun Acht 2014. Ag an tráth ar bunaíodh é, rinneadh sócmhainní agus dlíteanais an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean (CNP) ina sócmhainní agus a ndlíteanais de chuid CISÉ, seachas méid beag iarmharach de shócmhainní agus de dhlíteanais eachtracha atá fós á n-oibriú amach.²

19.41 Coinnítear sócmhainní an chiste in dhá phunann.

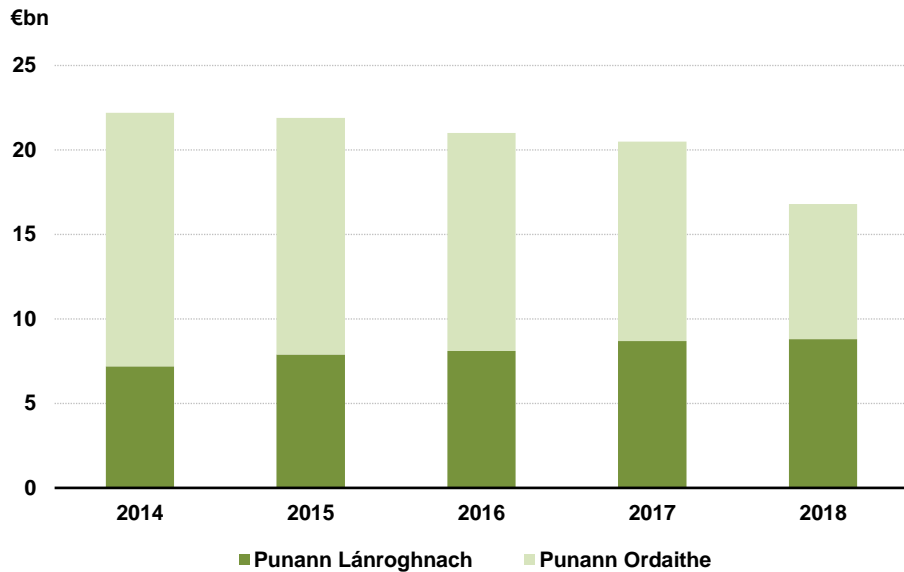
- Tá punann na n-infheistíochtaí treoraithe faoi réir na dtreoraithe a thugann an tAire Airgeadais.³ Tá treoir tugtha ag an Aire go ndéanfar aon ús nó aon ioncam eile a gheofar i leith na dtascí agus/nó na n-urrús atá á gcoinneáil sa phunann infheistíochta threoraithe a aistriú chuig an bpunann infheistíochta lánroghnach, áit a ndéanann GBCN iad a choinneáil nó a infheistiú.
- Is éard atá sa phunann infheistíochta lánroghnach ná infheistíochtaí a dhéantar de réir na n-alt ábhartha d'Acht 2014, faoina ndéanann GBCN sócmhainní CISÉ (seachas infheistíochtaí ordaithe) a choinneáil nó a infheistiú ar bhonn tráchtála.

19.42 Amhail an 31 Nollaig 2018, is ionann €16.8 billiún agus luach ghlan sócmhainní CISÉ (2017: €20.4 billiún). Bhí €8 billiún (2017: €11.7 billiún) de na glansócmhainní sa phunann threorach agus €8.8 billiún (2017: €8.7 billiún) sa phunann infheistíochta lánroghnach (féach Fíor 19.9).

¹ IR Uimh. 395/2011.

² Ag deireadh 2018, ba ann do líon beag sócmhainní eachtracha, a luacháladh ar €50,000 milliún, nach raibh aistrithe chuig CISÉ go fóill.

³ Foráiltear le hAlt 43 d'Acht 2014 go bhféadfaidh an tAire treoir a thabhairt do GBCN maidir le hinfeistíochtaí treoraithe a choinneáil agus a bhainistiú, aon chearta vótála nó aon chearta eile a ghabhann le hinfeistíocht threoraithe a fheidhmiú, mar aon le hinfeistíochtaí treoraithe a dhiúscairt.

Fíor 19.9 Luach ghlacshócmhainní CISÉ, 2014 go dtí 2018

Foinse: Ráitis airgeadais Chiste Infheistíochta Straitéisí na hÉireann, 2014 go dtí 2018. Anailís arna déanamh ag Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

Punann na n-infheistíochtaí treoraithe

19.43 In 2018, thit luach na punainne infheistíochta treoraithe faoi bhreis is €3.5 billiún. Is beag nach raibh an laghdú ar phraghas margaidh scaireanna Bhainc-Aontas Éireann i rith na bliana ina cúis iomlán leis an titim seo ar an luach.

19.44 Amhail an 31 Nollaig 2018, is mar seo a leanas a bhí glansócmhainní phunann na n-infheistíochtaí treoraithe

- Bainc-Aontas Éireann — scairsheilbh 71% atá luacháilte ar €7.05 billiún (€3.65 in aghaidh na scaire)
- Banc na hÉireann – scairsheilbh 13.95% atá luacháilte ar €733 billiún (€4.87 in aghaidh na scaire).
- €215 milliún in airgead tirim atá geallta lena chur ar iasacht do Chorporáid Baincéireachta Straitéisí na hÉireann.

Punann lánroghnach

19.45 Is é sainordú reachtúil CISÉ, i leith na punainne lánroghnaí, infheistíocht a dhéanamh ar bhonn tráchtála d'fhonn tacú le gníomhaíocht gheilleagrach agus le fostaíocht sa Stát. Ceanglaítear ar Bhord GBCN straitéis infheistíochta do shócmhainní an CISÉ a chinneadh, a mhaoirsiú agus a choinneáil faoi athbhreithniú, i gcomhairle leis an Aire Airgeadais agus leis an Aire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe.¹

19.46 D'fhás an luach lánroghnach punainne ó bunaíodh é ó €7.1 billiún suas go dtí €8.8 billiún, déanta suas de ghnóthachain infheistíochta de €600 milliún agus instealltaí airgid tirim de €1.1 billiún, a tharla mar gheall ar dhíbhinní AIB de €761 milliún, díbhinní Bhanc na hÉireann de €17 milliún agus díolachán scairsheilbh an Stáit in Aer Lingus de €335 milliún. Is éard a gcuimsítear sa phunann lánroghnach ná punann Éireannach (€2.6 billiún) agus punann dhomhanda (€6.2 billiún).

¹ Alt 39 den Acht um Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (Leasú) 2014.

19.47 Ón tráth ar bunaíodh é, tá toradh bliantúlaithe de 1.9% in aghaidh na bliana ginte ag an CISE, lena gcuimsítear toradh 7.1% in aghaidh na bliana ón bpunann Éireannach agus toradh 0.7% in aghaidh na bliana ón bpunann dhomhanda.

19.48 I mí Iúil 2018, d'fhógair an tAire Airgeadais go ndíreodh an CISE ar thosaíochtaí a bheidh de thacú le Tionscadal Éireann 2040. I mí Feabhra 2019, d'fhoilsigh CISE straitéis infheistíochta nua a bhfuil sé mar aidhm aici €3 billiún a infheistiú sna cúig bliana atá amach romhainn. Is í an aidhm atá leis sin ná infheistíocht a dhéanamh i gceantair a bhfuil tionchar eacnamaíoch substaintiúil agus marthanach acu in Éirinn, faoi threoir chuspóirí Tionscadal Éireann 2040. Áireofar leis seo infheistíochtaí sna catagóirí ag seo a leanas

- réigiúnach — réigiúin, gnólachtaí réigiúnacha, bia agus béim ar an talmhaíocht a chumasú chun fás eacnamaíoch cothrom a spreagadh
- tithíocht — tithíocht a sheachadadh ar an mórscála trí thalamh a dhíghlasáil, trí aonaid a thógáil le díol agus le ligean ar cíos go fadtéarmach
- an gnó dúchasach - caipiteal fadtéarmach ar scála na leibhéal idirnáisiúnta
- an t-athrú aeráide - infheistíocht sa leictreachas agus sa teas in-athnuaite, sa bhia, san agrai-bhia agus san iompar, faoi réir córais tacaíochta margaidh an Stáit
- Brexit - ag tacú le héagsúlú fadtéarmach agus le hearnálacha a mbeidh tionchar aimhleasach ag Brexit orthu.

19.49 Tá €3.5 billiún curtha ar leataobh ag CISE freisin le haghaidh infheistíochta i réimsí tosaíochta rialtais eile, lena n-áirítear

- €1.5 billiún - An Cúlchiste Barrachais Náisiúnta (Teagmhais Eisceachtúla) (ciste éigeandála). I mí an Mheithimh 2019, críochnaíodh an turas tríd an Oireachtas don reachtaíocht chun an ciste éigeandála a bhunú. Tar éis tús a chur leis an reachtaíocht agus eisiúint an ordaithe Aireachta ábhartha, déanfar infheistiú tosaigh de €1.5 billiún ó chiste CISE leis an gciste éigeandála agus ina dhiaidh sin beidh ranníocaíochtaí bliantúla ón státchiste de €500 milliún ó 2019 go 2023 chun an iarmhéid ann a thabhairt suas go dtí luach iomlán de €4 billiún i 2023. Tá sé i gceist go n-úsáidfear an ciste éigeandála mar uirlis chun dul i ngleic le himeachtaí tromchúiseacha gan choinne, seachas na gnáthluaineachtaí a tharlaíonn sa timthriall eacnamaíoch.¹
- €1.25 billiún — molta ag an Aire chun tacú leis an nGníomhaireacht Forbartha Talún chun punann tailte a fháil, chun críocha tithíochta agus eile.
- €750 milliún — MTTÉ. Le linn 2018 faoi threoir an Aire Airgeadais, aistríodh €20 milliún ó CISE chun caipiteal tosaigh a sholáthar do MTTÉ.²

1 An tAcht um Barrachas Náisiúnta (Cúlchiste le haghaidh Teagmhais Eisceachtúla), 2019.

2 Tugadhclár tithíochta cónaithe chun críche le tacaíocht ó CISE os cionn 2,000 aonad ag 31 Nollaig 2018 agus tá maoiniú geallta, é sin nó láithreáin ceannaithe, chun 10,000 teach eile a sheachadadh.

Cistí spriocdhírthe

19.50 IN 2015, aistríodh €335 milliún ón Státhchiste chuig CISE chun críche Ciste Nascachta nua a le bheith laistigh den phunann lánroghnach. Ní mór d'aon infheistíocht atá sa Chiste Nascachta baint a bheith aici le tionscadail a fheabhsóidh nascacht fhisiciúil, fhíorúil nó fuinnimh na hÉireann. Bhí breis is €90 milliún san iomlán in úsáid ag CISE faoin gCiste Nascachta amhail ag deireadh 2018. Cuimsítear, leis na hinfeistíochtaí agus na tiomantais seo,

- Infheistíocht chothromais €26 milliún (\$28 milliún) sa chaipiteal gnáthscaireana geallta le Aqua Comms — le tacú leis an líonra fomhuirí snáthoptaice idir Nua-Eabhrac, Baile Átha Cliath agus Londain trí Chill Ala, Contae Mhaigh Eo
- €35 milliún atá geallta le hÚdarás Aerfort Bhaile Átha Cliath
- €18 milliún geallta do Phort Chorcaí chun cuidiú leis bogadh ón áit a bhfuil sé lonnaithe gar do lár na cathrach chuig láithreán athfhorbartha i Rinn an Scidígh
- €14 mhilliún geallta d'Aerfort na Sionainne le tacú leo an rúidbhealach atá ann cheana a uasghrádú.

An Ghníomhaireacht Náisiúnta Forbartha Airgeadais

19.51 Agus gníomhaíochtaí áirithe infheistíochta bonneagair á gcomhlíonadh ag GBCN, tugann sé an Ghníomhaireacht Náisiúnta Forbartha Airgeadais (an GNFA) air féin. I measc feidhmeanna an GNFA tá comhairle airgeadais a chur ar fáil d'údaráis Stáit ar gach tionscadal infheistíochta poiblí ar mhó a luach caipitiúil ná €20 milliún.

19.52 Ina theannta sin tá an GNFA freagrach as

- soláthar agus seachadadh na dtionscadal comhpháirtíochta príobháidí poiblí (CPP) d'údaráis Stáit le heisceachtaí áirithe amhail iompar
- tionscadail áirithe oideachais a sholáthar go díreach
- soláthar seirbhísí bainistíochta conartha agus tacaíocht d'fheidhmiú agus do chothabháil tionscadal oideachais CPP áirithe
- tacaíocht bainistíochta conartha ar CPP do Lárionad Coinbhinsiúin Baile Átha Cliath faoi chomhaontú leibhéal seirbhíse.

19.53 Is mar seo a leanas an dul chun cinn ar thionscadail CPP a bhí ar bun ag deireadh 2018

- Ionaid chúraim phríomhúil CPP - forbairt 14 ionad cúraim phríomhúil nua, atá deartha chun seirbhísí sláinte agus cúraim shóisialta a sholáthar i bpobail áitiúla i roinnt áiteanna. Cuireadh ceithre shaoráid chun feidhme in 2017 agus cuirfear na deich gcinn eile chun feidhme in 2018.
- CPP i gcomhair Cúirteanna — tá i gceist leis seo tithe cúirte nua a fhorbairt agus tithe cúirte atá ann cheana a athchóiriú i seacht láthair éagsúla. Cuireadh trí theach cúirte chun feidhme in 2017 agus na ceithre cinn eile in 2018.
- Beartán CPP i gcomhair Scoileanna a cúig — tá cúig scoil agus Institiúid Breisoideachais amháin i gceist leis seo, lena gcuirfear 4,870 áit ar fáil do dhaltaí, scoláirí agus mic léinn. Cuireadh moill air tar éis leachtú Carillion Construction Ltd i mí Eanáir 2018. Tá trí cinn de na scoileanna críochnaithe agus is é an sprioc atá ann faoi láthair ná go gcríochnófar an dá scoil eile agus an Institiúid Oideachais Breise i R3 2019.

- CPP i gcomhair champas Ollscoil Teicneolaíochta Bhaile Átha Cliath, Gráinseach Ghormáin — bronnadh an conradh agus tugadh na ceisteanna airgeadais chun críche i mí an Mhárta 2018. Táthar ag súil leis go mbeidh na foirgnimh réidh le bheith curtha chun feidhme i 2020, tar éis thréimhse dhá bhliain a bheith caite chun iad a thógáil.
- Clár CPP i gcomhair tithíocht shóisialta - baineann sé seo le 1,500 aonad tithíochta sóisialta a fhorbairt agus iad roinnte ina dtrí bheartán. Cuireadh tús le soláthar bheartán a haon in 2017 (534 teach), cuireadh tús le beartán a dó in 2018 (465 teach) agus críochnaíodh meastóireacht tairisceana i mí na Bealtaine 2019. Maidir leis an tríú beartán (timpeall 500 teach), táthar ag críochnú láithreáin faoi láthair agus táthar ag feitheamh ar chinneadh maidir le roghnúchán láithreáin atá á dhéanamh ag an Roinn Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil.

19.54 Is iad na príomhthionscadail inar sholáthair an NDFA comhairle airgeadais le linn 2018

- Tithíocht Tá an NDFA ag soláthar comhairle i ndáil le roinnt tionscadal tithíochta lena n-áirítear léasú tithíochta sóisialta, forbairtí cónaithe tionachta measctha agus scéimeanna morgáiste go cíós. Nuair atá siad uile carntha le chéile is ionann iad agus thart ar 7,000 teach.
- Ionaid seirbhíse mótarbhealaigh; Dearadh, tógáil, oibriú agus cothabháil dhá limistéar seirbhíse atá suite ar mhótarbhealach an M6 soir ó Bhaile Átha Luain agus ar mhótarbhealach an M9 ó dheas ó Chill Chuillinn mar aon le feistiú, oibriú agus cothabháil an tríú limistéar seirbhíse ar mhótarbhealach an M11 lastuaidh de Ghuaire.
- Beart a cheathar (CPP na scoileanna): ag athmhaoiniú an tionscadail.

19.55 Lena chois sin, tugann an GNFA cúnamh do thionscadail atá maoinithe go traidisiúnta agus do thionscadail CPP atá ag lorg maoiniú ón mBanc Eorpach Infheistíochta (BEI). D'éascaigh an NDFA iasacht €225 milliún a shíniú ó BEI do thionscadail ríomhshláinte i nDeireadh Fómhair 2018.

19.56 Tugann an NDFA faoi sheirbhísí bainistíochta conartha agus soláthraíonn sé tacaíocht faoi chomhaontuithe leibhéal seirbhíse lena mbaineann monatóireacht ar na cuideachtaí CPP ábhartha i bhfeidhmiú a n-obleagáidí faoin gconradh CPP agus ag iarraidh a chinntiú go mbainfear amach luach factéarmach na gconarthaí seo. Soláthraíonn an NDFA na seirbhísí seo a leanas

- bainistiú conartha do gach scoil CPP oibríochtúil (ag deireadh 2018, bhí an NDFA ag bainistiú na gconarthaí do shé thionscadal a raibh luach caipitil de €500 milliún acu)
- tacaíocht bainistíochta conartha ar an Ionad Coinbhinsiúin i mBaile Átha Cliath
- tacaíocht bainistíochta conartha do na CPPanna ardoideachais (Scoil Cheoil Chorcaí agus Coláiste Muirí Chorcaí).

An Ghníomhaireacht Náisiúnta um Bainistíocht Sócmhainní

19.57 Mar is amhlaidh a bhí blianta eile, shann GBCN baill foirne de chuid na Gníomhaireachta Náisiúnta um Bainistíocht Sócmhainní (GNBS) agus chuir seirbhísí ar fáil di le linn 2018. Thabhaigh GBCN costais €40.8 milliún (2017: €38 milliún) ina leith sin, rud a athghearradh ar GBCN.¹

- Tabhaíodh €30.8 milliún (2017: €34 milliún) maidir le costais foirne. Bhain sé sin le baill foirne atá fostaithe ag GBCN go díreach agus baill foirne atá sannta do GBCN (236 ball foirne amhail ar an 31 Nollaig 2018), agus le costas cionroinnte luach saothair na bhfostaithe de chuid GBCN a fheidhmíonn seirbhísí comhroinnte, amhail seirbhísí TF, acmhainní daonna agus airgeadais.
- Thabhaigh GBCN €10 mhilliún (2017: €4 mhilliún) i leith costais eile thar ceann an GNBS, lena n-áirítear cíos, seirbhísí oifige agus costais chomhairleachta.

19.58 Coinnítear cuntais ar leith i gcomhair an GNBS agus ní bhíonn siad ina gcuid de chuntais GBCN chun críocha alt 12 d'Acht 1990 (arna leasú).²

Corparáid Baincéireachta Straitéisí na hÉireann

19.59 Corpraíodh Corparáid Baincéireachta Straitéiseach na hÉireann (CBSÉ) i Meán Fómhair 2014 mar chuideachta faoi Achtanna na gCuideachtaí de bhun cheanglais an Achta um Chorparáid Baincéireachta Straitéiseach na hÉireann 2014, chun soláthar creidmheasa breise a chur chun cinn d'fhiontair agus do dhaoine eile sa Stát, go háirithe d'fhiontair bheaga agus mheánmhéide (FBManna) trí chistí a fhoinsiú ó iasachtóirí náisiúnta agus idirnáisiúnta (agus infheisteoirí).³

19.60 Soláthraíonn an GBCN seirbhísí agus seirbhísí gnó agus tacaíochta, sheirbhísí foirne seirbhísí státchiste agus comhairle maidir le hurrúis fiachais agus iasachtaí don CBSÉ.⁴ Thabhaigh GBCN costais de €5.9 milliún chun na seirbhísí sin uile a sholáthar in 2018 (2017: €5.2 milliún) agus athghearradh iad ar an CBSÉ.

19.61 Coinnítear cuntais ar leith i gcomhair an CBSÉ agus ní bhíonn siad ina gcuid de chuntais GBCN chun críocha alt 12 d'Acht 1990 (arna leasú).⁵

1 B'ionann costais riaracháin an GNBS agus €75 milliún in 2018 (€67 milliún in 2017).

2 Eisíodh an tuarascáil ar an iniúchadh ar an GNBS ar an 7 Bealtaine 2019.

3 Tugtar sainmhíniú ar fhiontair bheaga agus mheánmhéide de réir Alt 2 de Mholadh CE 2003/361/CE (an 6 Bealtaine 2003).

4 Alt 10 den Acht um Chorparáid Baincéireachta Straitéiseach na hÉireann, 2014.

5 Eisíodh an tuarascáil ar an iniúchadh ar an CBSÉ don bhliain 2018 ar an 18 Aibreán 2019.